2026/261

2.2.2026

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2026/261,

26. jaanuar 2026,

mis käsitleb Venemaa maagaasi impordi järkjärgulist lõpetamist ja Venemaa nafta impordi järkjärgulise lõpetamise ettevalmistamist ning võimaliku energiasõltuvuse seire parandamist ning millega muudetakse määrust (EL) 2017/1938

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 194 lõiget 2 ja artiklit 207,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ([1]),

pärast konsulteerimist Regioonide Komiteega,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ([2])

ning arvestades järgmist:

(1) Venemaa Föderatsiooni täiemahuline ebaseaduslik sissetung Ukrainasse 2022. aasta veebruaris tõi esile Venemaa maagaasist sõltumise dramaatilised tagajärjed turgudele ja julgeolekule. Seepärast leppisid riigipead ja valitsusjuhid oma 11. märtsi 2022. aasta Versailles' deklaratsioonis kokku, et vähendavad järk-järgult sõltuvust Venemaa energiast ning kaotavad lõpuks selle sõltuvuse täielikult. Komisjon pakkus oma 8. märtsi 2022. aasta teatises „REPowerEU: Euroopa ühismeede taskukohasema, kindlama ja kestlikuma energiavarustuse tagamiseks“ ja 18. mai 2022. aasta kavas „REPowerEU“ välja konkreetsed meetmed, mille abil mitmekesistada energiavarustust, et täielikult eemalduda Venemaa energia impordist turvalisel, taskukohasel ja kestlikul viisil. Sellest ajast alates on gaasitarnete mitmekesistamine Venemaa Föderatsioonist eemaldumiseks olnud märkimisväärselt edukas. Kuna Venemaa maagaasi tuleb liitu ikka veel märkimisväärses mahus, tegi komisjon oma 6. mai 2025. aasta teatises, mis käsitleb Vene energia impordi lõpetamise tegevuskava (edaspidi „tegevuskava „REPowerEU““), teatavaks seadusandliku ettepaneku, mille eesmärk on lõpetada järk-järgult Venemaa gaasi import ning parandada praegust energiasõltuvusega tegelemise raamistikku. Liidu energiajulgeoleku ja energiaalase vastupanuvõime tagamiseks on vaja kiiresti ja strateegiliselt tegeleda kõigi ülejäänud energiasõltuvuse liikidega, mis on tegevuskavas „REPowerEU“ välja toodud.

(2) Mitmed näited eelhoiatuseta ja põhjendamata tarnevähendustest ja -katkestustest juba enne täiemahulist sissetungi Ukrainasse ning see, et Venemaa Föderatsioon kasutab alates sissetungist energiat relvana näitavad, et Venemaa Föderatsioon on süstemaatiliselt kasutanud sõltuvust Venemaa gaasitarnetest poliitilise relvana liidu majanduse kahjustamiseks. See on avaldanud tõsist kahjulikku mõju liikmesriikidele ja liidu majandusjulgeolekule, samuti ühtse turu stabiilsusele, liidu tarbijatele ja konkurentsivõimele üldiselt. Liit ei saa seepärast Venemaa Föderatsiooni ja selle energiaettevõtjaid enam pidada usaldusväärseteks energiavaldkonna kaubanduspartneriteks.

([1]) 18. septembri 2025. aasta arvamus (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).
([2]) Euroopa Parlamendi 17. detsembri 2025. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 26. jaanuari 2026. aasta otsus.

(3) 2006. aasta jaanuaris peatas Venemaa Föderatsioon oma maagaasi tarned mõnedesse Kagu- ja Kesk-Euroopa riikidesse keset külmalainet, mis tõi kaasa hinnatõusu ning põhjustas inimestele kahju või ähvardas seda teha. 6. jaanuaril 2009 peatas Venemaa Föderatsioon taas täielikult gaasi edastamise läbi Ukraina, mis mõjutas 18 liikmesriiki, eriti Kesk- ja Ida-Euroopas. See tarnehäire põhjustas tõsise häiringu piirkonna gaasiturgudel ning kogu liidus. Mõni liikmesriik ei saanud üldse maagaasi peaaegu 14 päeva jooksul, mistõttu nad olid sunnitud peatama koolide ja tehaste kütmise ning pidid välja kuulutama eriolukorra. 2014. aastal tungis Venemaa Föderatsioon Krimmi ja annekteeris selle ebaseaduslikult, võttis enda kontrolli alla sealsed Ukraina gaasi tootmise varad ning vähendas gaasitarneid mitmesse liikmesriiki, kes olid teatanud, et nad kavatsevad hakata Ukrainat gaasiga varustama; see põhjustas turuhäireid ja hinnatõusu ning kahjustas majandusjulgeolekut. Komisjon on mitmel korral uurinud Venemaa Föderatsiooni kontrolli all olevat monopoolset eksportijat Gazpromi seoses võimalike liidu konkurentsireeglite rikkumisega ning Gazprom on seejärel muutnud oma tegevust turul, et reageerida komisjoni väljendatud konkurentsiprobleemidele. Kõnealused konkurentsiga seotud probleemid seisnesid mitmel juhul Gazpromi gaasitarnelepingutes kindlaks määratud nn territoriaalsetes piirangutes, millega keelati gaasi edasimüük sihtriigist välja, samuti tõendites, et Gazprom kasutas ebaõiglast hinnakujundust ja tegi energiatarned sõltuvaks poliitilistest järeleandmistest osaleda Venemaa torujuhtmeprojektides või kontrolli saamisest liidu energiavarade üle.

(4) Venemaa Föderatsiooni provotseerimata ja põhjendamatu agressioonisõda Ukraina vastu alates 2022. aasta veebruarist ja sellele järgnenud gaasitarnete vähendamise kasutamine relvana koos turgude manipuleerimisega gaasivoogude tahtliku katkestamise läbi on toonud ilmsiks liidu ja selle liikmesriikide haavatavuse ja sõltuvuse, millel on selge potentsiaal avaldada otsest ja tõsist mõju liidu gaasituru toimimisele, liidu majandusele ja tema olulistele julgeolekuhuvidele, samuti võib see avaldada otsest kahjulikku mõju liidu kodanikele, kuna energiavarustushäired võivad kahjustada kodanike tervist või elu. Tõendid näitavad, et riigi kontrolli all olev ettevõtja Gazprom manipuleeris tahtlikult liidu energiaturge, et energiahindu üles viia. Enne sissetungi jäeti suurte, Gazpromi kontrolli all olnud liidu maa-aluste hoidlate täituvus enneolematult madalale tasemele ning Venemaa ettevõtjad vähendasid müüki liidu gaasbörsidel ja lõpetasid täielikult oma müügiplatvormide kasutamise; see mõjutas lühiajalisi turge ning halvendas juba niigi pingelist tarneolukorda pärast Venemaa Föderatsiooni ebaseaduslikku sissetungi Ukrainasse. Alates 2022. aasta märtsist on Venemaa Föderatsioon süstemaatiliselt peatanud või vähendanud maagaasitarneid liikmesriikidesse, mis põhjustas märkimisväärseid häireid liidu gaasiturul. See mõjutas eelkõige tarneid liitu Jamali torujuhtme kaudu, tarneid Soome ning Nord Stream 1 torujuhtme kaudu tulevaid tarneid, mille puhul Gazprom kõigepealt vähendas vooge ja lõpuks sulges tarned torujuhtme kaudu täielikult.

(5) Venemaa Föderatsiooni poolt gaasitarnete relvana kasutamine ja turuga manipuleerimine gaasivoogude tahtlike katkestuste kaudu tõi liidus kaasa energiahindade järsu tõusu, mis jõudis 2022. aastal enneolematule tasemele, kus hinnad olid kuni kaheksa korda kõrgemad kui eelmiste aastate keskmine. Sellest tulenev vajadus leida alternatiivseid gaasitarneallikaid, muuta tarneteid, täita hoidlad talveks ja leida lahendused liidu gaasitaristu ülekoormuse probleemile tekitas 2022. aastal suure hinnavolatiilsuse ja enneolematu hinnatõusu.

(6) Erakordselt kõrged gaasihinnad tõid kaasa kõrged elektrihinnad ja muude energiatoodete hinnatõusu, mille tagajärjeks oli püsivalt kõrge inflatsioon. Kõrgetest energiahindadest ja volatiilsusest põhjustatud sügav majanduskriis, mis tõi paljudes liikmesriikides kaasa negatiivsed kasvumäärad, ohustas liidu majandust, vähendas tarbijate ostujõudu ja suurendas tootmiskulusid; see seadis ohtu sotsiaalse ühtekuuluvuse ja stabiilsuse ning isegi inimeste elu või tervise. Tarnekatkestused põhjustasid ka väga tõsiseid probleeme liidu energiavarustuskindluse osas, mistõttu olid 11 liikmesriiki sunnitud välja kuulutama ühe Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/1938 ([3]) kohastest energiakriisi tasemetest. Venemaa Föderatsioon kasutas selle kriisi ajal liidu sõltuvust ära ning turuga manipuleerimine võimaldas tal järelejäänud energiakaubandusest Euroopaga saada rekordiliselt suurt kasumit – gaasiimpordist saadud tulu oli veel 2024. aastal 15 miljardit eurot. Seda tulu võidakse kasutada liidu vastu suunatud ja majandusjulgeolekut kahjustavate jätkuvate majandusrünnete rahastamiseks. Nimetatud tulu võidakse kasutada ka selleks, et rahastada Ukraina-vastast agressioonisõda, mis kujutab endast suurt ohtu Euroopa poliitilisele ja majanduslikule stabiilsusele.

([3]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1938, mis käsitleb gaasivarustuskindluse tagamise meetmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 994/2010 (ELT L 280, 28.10.2017, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1938/oj).

(7) Hiljutine kriis näitas, et usaldusväärsed kaubandussuhted energiatooteid tarnivate partneritega on üliolulised turu stabiilsuse säilitamiseks, samuti inimeste elu ja tervise ning liidu oluliste julgeolekuhuvide kaitsmiseks, eelkõige seetõttu, et liit sõltub suurel määral kolmandatest riikidest pärineva energia impordist. Jätkuvad energiatarned Venemaa Föderatsioonist tekitaksid liidule pidevaid majandus- ja julgeolekuriske ning seega mitte ei suurendaks liidu energiavarustuskindlust, vaid vähendaksid seda. Isegi sõltuvus väiksemast Venemaa gaasi impordimahust võib juhul, kui Venemaa Föderatsioon seda kuritarvitab, märkimisväärselt moonutada hinnadünaamikat, isegi kui see toimub vaid ajutiselt, ning häirida energiaturge, eriti neis piirkondades, mis sõltuvad endiselt märkimisväärselt Venemaa Föderatsioonist pärit impordist. Võttes arvesse turuga manipuleerimise ja tarnehäirete pikaajalist ja järjepidevat mustrit ning asjaolu, et Venemaa Föderatsiooni valitsus on järjekindlalt kasutanud gaasikaubandust relvana poliitika-, mitte kaubanduseesmärkide saavutamiseks, on asjakohane võtta õiguslikult siduvaid meetmeid, et kaotada liidu igasugune senine haavatavus, mis tuleneb Venemaa Föderatsiooni maagaasi impordist torujuhtmete kaudu (edaspidi „torugaas“) ja veeldatud maagaasi (LNG) impordist.

(8) Käesolevas määruses sätestatud rahvusvaheliste tehingute piirangud on kooskõlas liidu välistegevusega muudes valdkondades, nagu on nõutud Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikli 21 lõikes 3. Liidu ja Venemaa Föderatsiooni vahelised suhted on viimastel aastatel ja eelkõige alates 2022. aastast oluliselt halvenenud. Suhete halvenemise põhjuseks on rahvusvahelise õiguse jõhker eiramine Venemaa Föderatsiooni poolt ning eelkõige Venemaa provotseerimata ja põhjendamatu agressioonisõda Ukraina vastu. Alates 2014. aasta juulist on liit vastusena Venemaa Föderatsiooni Ukraina-vastasele tegevusele järk-järgult kehtestanud piiravaid meetmeid Venemaa Föderatsiooniga peetava kaubavahetuse suhtes. Liidul on Maailma Kaubandusorganisatsiooni asutamislepingu ning eelkõige 1994. aasta üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe XXI artikli (julgeolekuerandid) ja Venemaa Föderatsiooniga sõlmitud partnerlus- ja koostöölepingus sätestatud analoogsete erandite alusel lubatud jätta Venemaa Föderatsioonist imporditud kaupadele kohaldamata soodustused, mida antakse teistest riikidest imporditud samasugustele toodetele (enamsoodustusrežiim). Seega võib liit kehtestada keelde või piiranguid Venemaa Föderatsioonist imporditavate kaupade suhtes, kui liit leiab, et sellised meetmed, mis on võetud liidu ja Venemaa Föderatsiooni vahelistes rahvusvahelistes suhetes praegu valitseva kriisiolukorra ajal, on vajalikud liidu oluliste julgeolekuhuvide kaitsmiseks.

(9) Energiajulgeoleku tugevdamiseks ja säilitamiseks liidus on väga oluline veeldatud maagaasi impordi mitmekesistamine. Vältimaks ohtu, et Venemaa ettevõtjate käsutuses olevaid veeldatud maagaasi terminalide võimsuse pikaajalisi reserveeringuid võidakse kasutada alternatiivsetest allikatest pärit impordi takistamiseks liigse varuvõimsuse soetamise kaudu, näiteks broneerides veeldamis- või hoiustamisvõimsuse ilma seda tegelikult kasutamata või eesmärgiga takistada konkurentidel taristut kasutada, peavad reguleerivad asutused ja konkurentsiasutused asjakohasel juhul täiel määral ära kasutama liidu ja riikliku energia- ja konkurentsiõiguse alusel kättesaadavaid tugevaid õiguslikke vahendeid. Kui toll tuvastab Venemaa gaasist tulenevad ohutus- või julgeolekuriskid enne selle liidu tolliterritooriumile sisenemist, peaks ta selliste riskide vältimiseks kasutama Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 952/2013 (edaspidi „liidu tolliseadustik“) ([4]) riskijuhtimist käsitlevaid sätteid.

(10) Komisjon on hoolikalt hinnanud, millist mõju võib liidule ja selle liikmesriikidele avaldada keeld importida Venemaa Föderatsioonist maagaasi . Alates 2022. aastast on tehtud ettevalmistavat tööd ja avaldatud mitu üksikasjalikku analüüsi Venemaa gaasi impordi järkjärgulise lõpetamise tagajärgede kohta, ning komisjon tugines ka arvukatele konsultatsioonidele sidusrühmade, välisekspertide ja ametitega ning uuringutele Venemaa gaasi impordi järkjärgulise lõpetamise mõju kohta. Komisjoni analüüs näitas, et kui Venemaa maagaasi impordi järkjärguline lõpetamine toimub astmeliselt, koordineeritult ja hästi ettevalmistatult ning solidaarsuse vaimus, on selle mõju energiahindadele liidus tõenäoliselt vähene ning see suurendab, mitte ei ohusta liidu energiavarustuskindlust, kuna liidu turgudelt lahkub ebausaldusväärne kaubanduspartner. Nagu on märgitud tegevuskavas „REPowerEU“, on kava „REPowerEU“ rakendamine juba vähendanud liidu sõltuvust Venemaa Föderatsiooni tarnetest, näiteks tänu gaasinõudluse vähendamise või taastuvate energiaallikate kasutuselevõtu kiirendamise meetmete kehtestamisele, samuti tänu energiavarustuse mitmekesistamise aktiivsele toetamisele ja liidu läbirääkimispositsiooni parandamisele gaasi ühisostude kaudu. Mõjuhinnang näitas ka, et mitmekesistamispoliitika eelnev kooskõlastamine võib hoida ära kahjuliku mõju hindadele või tarnetele .

([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/952/oj).

(11) Käesolev määrus on täielikult kooskõlas liidu strateegiaga vähendada sõltuvust fossiilkütuste impordist seeläbi, et tõhustatakse süsinikuheite vähendamist ja laiendatakse kiiresti liidus puhta energia tootmist. Nagu on märgitud tegevuskavas „REPowerEU“, on kava „REPowerEU“ rakendamine juba andnud tulemuseks märkimisväärse gaasi impordi vähenemise aastatel 2022–2024 – üle 60 miljardi kuupmeetri aastas –, mis on võimaldanud liidul vähendada sõltuvust Venemaa Föderatsiooni tarnetest. Edaspidine sõltuvuse vähendamine oli võimalik tänu meetmetele, millega vähendati gaasinõudlust, suurendati energiatõhusust või hoogustati rohepööret tuule- ja päikeseenergia tootmisvõimsuse kiirema kasutuselevõtuga, mis suurendas märkimisväärselt taastuvate energiaallikate osakaalu energiaallikate jaotuses, samuti tänu energiavarustuse mitmekesistamise aktiivsele toetamisele ja liidu läbirääkimispositsiooni parandamisele gaasi ühisostude kaudu. Lisaks peaksid energiasüsteemi täielik ümberkujundamine ning taskukohase energia hiljutise tegevuskava ja muude meetmete täielik rakendamine, eelkõige investeeringud energiamahukatele toodetele, näiteks väetistele, alternatiivi pakkuvate vähese süsinikuheitega toodete tootmisse, aitama asendada 2030. aastaks kuni 100 miljardit kuupmeetrit maagaasi. Need ühised jõupingutused tugevdavad liidu vastupanuvõimet, konkurentsivõimet ja avatud strateegilist autonoomiat, toetavad Euroopa tööstust, väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid (VKEd) ja kodanikke ning muudavad Venemaa Föderatsioonist gaasi importimise järkjärgulise lõpetamise lihtsamaks.

(12) Kooskõlas Versailles’ deklaratsiooniga ja teatisega „REPowerEU“ on suur hulk gaasiimportijaid oma gaasitarned Venemaa Föderatsioonist juba lõpetanud või neid oluliselt vähendanud. Nagu on märgitud mõjuhinnangus, saab kehtivate tarnelepingute kohaseid allesjäänud gaasimahtusid järk-järgult vähendada, ilma et see avaldaks märkimisväärset majanduslikku mõju või ohustaks varustuskindlust, kuna maailma gaasiturul on piisavalt alternatiivseid tarnijaid, liidu gaasiturg on hästi ühendatud ja on olemas piisav importaristu . Seonduvad meetmed peavad olema kooskõlas liidu praeguse energiaraamistikuga.

(13) Mõnel juhul veetakse LNG lastis eri riikides toodetud ja kokku segatud gaasi. Venemaa Föderatsioonist maagaasi importimise keeldu tuleks seetõttu kohaldada ka Venemaa Föderatsioonis toodetud gaasi koguste suhtes. Kui importijatel on võimalik üheselt dokumenteerida väljaspool Venemaad toodetud veeldatud maagaasi asjakohased osakaalud, peaks olema võimalik LNG lastis sisalduvaid väljastpoolt Venemaa Föderatsiooni pärit veeldatud maagaasi koguseid importida.

(14) Lühiajalised tarnelepingud hõlmavad väiksemaid mahtusid kui suured pikaajalised tarnelepingud, mille importijad on Venemaa ettevõtjatega sõlminud ning kehtivad lühiajalised tarnelepingud lõpevad igal juhul varsti pärast käesoleva määruse jõustumist. Seega tundub, et kehtivatest lühiajalistest tarnelepingutest tulenev oht majandusjulgeolekule on väike. Seepärast on asjakohane teha kehtivatele lühiajalistele tarnelepingutele erand impordikeelu kohesest kohaldamisest, võimaldades üleminekuperioodi kuni 25. aprillini 2026 veeldatud maagaasi impordi puhul, võttes arvesse nõukogu määruse (EL) nr 833/2014 ([5]) artiklit 3ra, ja kuni 17. juunini 2026 torugaasi impordi puhul.

(15) Pikaajalised tarnelepingud sõlminud importijad vajavad alternatiivsete tarneteede ja -allikate leidmiseks tavaliselt rohkem aega kui lühiajaliste lepingute pooled, seda ka seetõttu, et pikaajaliste tarnelepingutega on tavaliselt ette nähtud aja jooksul oluliselt suuremate mahtude tarnimine kui lühiajaliste tarnelepingutega. Seepärast tuleks kehtestada üleminekuperiood gaasi impordi keelust kehtivate pikaajaliste tarnelepingute puhul, et anda pikaajaliste tarnelepingute pooltele piisavalt aega oma tarnete mitmekesistamiseks korrapärasel viisil. Kuigi veeldatud maagaasi saab hankida kogu maailmast ja veeldatud maagaasi tarbijatel ei ole veeldatud maagaasi maailmaturul alternatiivsetele tarnijatele üleminekul tavaliselt füüsilisi takistusi, võib mitmekesistamine torugaasi tarbijate jaoks, eelkõige riikides, kus puudub veeldatud maagaasi taristu, olla keerulisem. Seepärast tuleks kehtivate pikaajaliste torugaasi lepingute alusel tehtavate gaasitarnete jaoks ette näha pikem üleminekuperiood.

(16) On esinenud olukordi, kus riiki, mida praegu veel varustatakse Venemaa torugaasiga kehtivate pikaajaliste tarnelepingute alusel, mõjutavad hiljutised Venemaa Föderatsioonist lähtuvate tarneteede muutused, kaotades võimaluse importida gaasi kõnealuse tarnetee kaudu ja kuna alternatiivseid tarneteid talle lepinguliste gaasikoguste transportimiseks on vähe või need puuduvad üldse. Olukorra parandamiseks tagavad teiste liikmesriikide tarnijad praegu torugaasi tarnimise Venemaa Föderatsiooni tarnijatega sõlmitud lühiajaliste tarnelepingute alusel, kasutades ülekoormuseta ühenduspunkte. Selle väga eripärase olukorra tõttu ning selleks, et anda neile piisavalt aega uute tarnijate leidmiseks, tuleks pikemat üleminekuperioodi kohaldada ka nende Venemaa Föderatsiooni tarnijatega sõlmitud lühiajaliste tarnelepingute suhtes, mida kasutatakse selleks, et varustada merepiirita riike, mida mõjutavad muutused Venemaa gaasi tarneteedes.

([5]) Nõukogu 31. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 833/2014, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Venemaa tegevusega, mis destabiliseerib olukorda Ukrainas (ELT L 229, 31.7.2014, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/833/oj).

(17) Kuigi näib olevat põhjendatud, et kehtivate varasemate lepingute suhtes Venemaa gaasi impordi keeldu kohe ei kohaldata, ei tohiks sellist ajutist erandit kohaldada kõigi lepingute suhtes, mis on sõlmitud enne käesoleva määruse jõustumist. Kõige kehtivate tarnelepingute puhul keelust ajutise erandi tegemine oleks ärgitanud Venemaa tarnijaid kasutama käesolevat määrust käsitleva komisjoni ettepaneku avaldamise ja keelu jõustumise vahele jäävat aega selleks, et suurendada praeguseid tarneid, sõlmides uusi lepinguid, suurendades kehtivate lepingute muutmise kaudu mahtusid või kasutades kehtivate lepingute kohast paindlikkust. Tagamaks, et keelu tulemusena Venemaa Föderatsioonist pärit import väheneb, mitte ei suurene, ei tohiks käesoleva määrusega premeerida ettevõtjaid, kes sõlmisid uusi Venemaa gaasi impordi lepinguid ajal, mis jääb käesolevat määrust käsitleva komisjoni ettepaneku avaldamise ja keelu jõustumise vahele, nähes ka neile ette üleminekuperioodi. Riigipead ja valitsusjuhid võtsid juba 2022. aasta märtsis kohustuse Venemaa gaasitarned järk-järgult lõpetada ning komisjon pakkus sellele kohustusele tuginedes välja strateegia „REPowerEU“, kava „REPowerEU“ ja tegevuskava „REPowerEU“. Hiljemalt alates käesoleva määruse ettepaneku avaldamise kuupäevast ei ole pärast seda kuupäeva sõlmitud lepinguid enam asjakohane käsitada varasemate lepingutena. Pärast 17. juunit 2025 sõlmitud lepingute puhul ei tohiks seetõttu kohaldada kehtivate lühi- ja pikaajaliste tarnelepingute suhtes kohaldatavaid erakorralisi üleminekusätteid.

(18) Selleks et hoida ära kehtivate tarnelepingutega ettenähtud impordimahtude suurenemist, tuleks kehtivate tarnelepingute muudatusi käesoleva määruse kohaldamisel käsitada uute lepingutena ning üleminekuperioodi ei tohiks kohaldada juhtudel, kui impordimahtusid suurendatakse lepingukohast paindlikkust kasutades. Teatavatel juhtudel, kui kehtivates tarnelepingutes tehakse vajalikke muudatusi, tuleks ette näha erandid, tingimusel et need ei suurenda lepingulisi koguseid ega tarnimise ajastust. Hinnaerinevused, mis tulenevad kehtivates tarnelepingutes juba ette nähtud hindade indekseerimisest, ei kujuta endast kehtivate tarnelepingute muudatust.

(19) Käesoleva määrusega kehtestatakse selge õiguslik keeld importida Venemaa maagaasi; tegemist on liidu sõltumatu sammuga, mis ei sõltu gaasiimportijate tahtest ja millega muudetakse Venemaa Föderatsioonist maagaasi import ebaseaduslikuks, st sellel on vahetu õiguslik mõju ja liikmesriikidel ei ole keelu kohaldamisel kaalutlusõigust.

(20) Erinevalt muudest kaupadest on maagaas homogeenne kaup, millega kaubeldakse suurtes mahtudes ja mida müüakse hulgimüügi tasandil sageli mitu korda edasi. Võttes arvesse, et maagaasi päritolu kindlakstegemine on eriti keerukas, ja pidades silmas, et Venemaa tarnijad võivad püüda käesoleva määruse järgimisest kõrvale hoida, näiteks müües vahendajate kaudu, kasutades ümberlaadimist või transporti teiste riikide kaudu, tuleks käesoleva määrusega ette näha tõhus raamistik keelust kõrvalehoidmise vältimiseks. Seepärast peaks asjaomastel asutustel olema võimalik võtta vajalikke meetmeid, et tuvastada, kas Venemaa Föderatsioonist pärit maagaasi tuuakse liidu tolliterritooriumile skeemide abil, mis on loodud käesolevast määrusest kõrvalehoidmiseks. Selle kindlakstegemisel, kas maagaas lubatakse liidus vabasse ringlusse, ei peaks toll tuginema üksnes tollideklaratsioonis esitatud teabele, vaid tal peaks olema võimalik ka muu asjakohase teabe põhjal hinnata juhul, kui ta peab seda vajalikuks, kas liitu toodud kaup kavatsetakse tegelikult vabasse ringlusse lasta. Käesolevas määruses tuleks nõuda ka liitu imporditava maagaasi tootjariigi ja tarneahela kindlakstegemist.

(21) Maagaasi importijad peaksid olema kohustatud esitama ametiasutustele kogu vajaliku teabe, et teha kindlaks liitu imporditava maagaasi tootjariik ning määrata kindlaks, kas imporditava gaasi suhtes kohaldatakse üldist keeldu või mõnda selle erandit. Liidu tolliõiguse kohane mõiste „päritolu“ ei pruugi alati võimaldada imporditava gaasi tootjariigi kindlakstegemist, näiteks kui gaasi on pärast Venemaa Föderatsioonist väljumist töödeldud (näiteks veeldatud või taasgaasistatud). Seepärast peaks käesolev määrus hõlmama ka juhtumeid, kus liidu tolliõiguse kohaselt on gaasi „päritoluriik“ selle tootjariigist erinev, ning nägema ette mehhanismi, mille abil kontrollida, kas maagaas on ammutatud või veeldatud Venemaa Föderatsioonis. Mis tahes gaasi suhtes, mis enne selle liitu importimist eksporditi Venemaa Föderatsioonist kas otseekspordina Venemaalt liidu või kaudselt kolmanda riigi kaudu, tuleks kohaldada keeldu, välja arvatud transiidi korral.

(22) Torugaasi ja veeldatud maagaasi eriomaduste tõttu ning selleks, et võimaldada sujuvat tootjariigi kontrollimise protsessi ja tingimusi võimalike ajutiste erandite tegemiseks enne, kui gaas siseneb liidu tolliterritooriumile, tuleks kehtestada eelneva loa andmise menetlus. Loa puudumisel tuleks impordist keelduda. Lube väljastavaid asutusi ja kohaldataval juhul tolli tuleks liitu kavandatavast impordist eelnevalt teavitada ning neile tuleks esitada vajalik teave, et kontrollida tootjariiki või seda, kas on täidetud tingimused käesoleva määruse kohase ajutise erandi tegemiseks. Kuigi selleks, et hõlbustada gaasi importi liitu, peaksid lube väljastavad asutused püüdma väljastada loa ajavahemikul, mis jääb importija poolt teabe esitamise ja kavandatud liidu tolliterritooriumile sisenemise vahele, peaks neil olema võimalik teha otsus ka hilisemas etapis, eelkõige juhul, kui esitatud teabe suhtes on kahtlusi. Eelnev luba ei piira tolli jõustamisvolitusi. Maagaasi import gaasi tootvatest riikidest tuleks sellest kohustusest vabastada, kui liit on varem importinud nendest riikidest märkimisväärses mahus ja kui need riigid on kas näidanud, et nad ei soovi Venemaa gaasisektorit toetada, kehtestades keelu Venemaa gaasiimpordile või piiravad meetmed Venemaa gaasitaristu, Venemaa gaasiettevõtjate või selliseid ettevõtjaid haldavate isikute vastu, või kui neil riikidel ei ole vajalikku taristut, et importida maagaasi torujuhtmete kaudu või veeldatud maagaasi. Komisjon peaks koostama selliste riikide loetelu ja hoidma seda ajakohasena.

(23) Lube väljastavatel asutustel ja kohaldataval juhul tollil peaks olema võimalik nõuda kogu vajalikku teavet impordi seaduslikkuse hindamiseks. Samuti peaks neil olema võimalik tugineda muudest allikatest pärinevale teabele. Kuna lepingutingimused, millega on kindlaks määratud hindamise seisukohast olulised elemendid, on sageli keerukad, tuleks ametiasutustele anda õigus nõuda importijatelt üksikasjalikku lepinguteavet, sealhulgas kogu tarnelepingut, kui see on vajalik, et mõista teatavate klauslite konteksti või viiteid lepingu muudele tingimustele. Käesolev määrus peaks sisaldama õigusnorme, millega tagatakse asjaomaste ettevõtjate ärisaladuste tõhus kaitse.

(24) Lube väljastavad asutused ja toll peaksid oma volituste kasutamisel pöörama erilist tähelepanu nende täitmise tagamisele seoses ühenduspunktide, maagaasi veeldusjaamade või transiiditorudega, mille puhul kõrvalehoidmise oht on suur. Naftatranspordis on täheldatud nn varilaevastike kasutamist piiravatest meetmetest kõrvalehoidmiseks ning sellised tavad võivad ohustada ka veeldatud maagaasi importi, kahjustades käesoleva määruse eesmärke. Tihedas koostöös üksteisega peaksid ametiasutused vajaduse korral kohandama oma jõustamisprioriteete, et käsitleda käesoleva määruse rakendamise käigus kindlaks tehtud võimalikke kõrvalehoidmise viise. Samuti peaks komisjon pidevalt seirama läbi kolmandate riikide liikuvaid Venemaa maagaasivooge.

(25) Osa Venemaa gaasi ülekandetaristust on liiduga otse ühendatud ning mõned Venemaa Föderatsiooni liiduga ühendavad transiiditorud kulgevad läbi kolmandate riikide, ilma et praegu oleks ühtegi sissevoolupunkti Venemaa Föderatsiooni ja liidu vahel. Seepärast tuleks eeldada, et maagaas, mis imporditakse liitu Venemaa Föderatsiooni ja liidu või Valgevene ja liidu vaheliste piiride, ühendustorude või ühenduspunktide kaudu ning samuti maagaas, mis saabub torujuhtmete, näiteks TurkStreami kaudu Strandža 2 / Malkoçlari ühenduspunkti, pärineb või eksporditakse otse või kaudselt Venemaa Föderatsioonist. Kui väidetakse, et kõnealuste piiride, ühendustorude või ühenduspunktide kaudu saabuv maagaas läbib nn transiidiprotseduuri Venemaa Föderatsiooni kaudu, tuleks kohaldada ranget kontrolli. Venemaa Föderatsioon on suur gaasieksportija ja tal ei ole varem olnud mingit märkimisväärset rolli gaasitransiidiriigina mitmete tegurite tõttu, nagu taasgaasistamise taristu puudumine, gaasikaubanduse korraldamine Venemaa Föderatsioonis torujuhtmete ekspordimonopoli kaudu, Venemaa gaasiettevõtjate ärimudelid, mis ei põhine transiidi korraldamisel, ning Venemaa Föderatsiooni geograafiline asukoht. Seepärast ja võttes arvesse Venemaa tarnijate stiimuleid impordikeelust kõrvale hoida, peaks toll keelduma maagaasi koguste impordist, mis on väidetavalt transiitgaas, välja arvatud juhul, kui on võimalik esitada üheselt mõistetav tõend selle kohta, et gaas läbis Venemaa Föderatsiooni transiidina ja selle tootjariik ei ole Venemaa Föderatsioon. Lube väljastavatele asutustele tuleks esitada vajalikud tõendid piisavalt varakult, et oleks võimalik kindlaks teha imporditava gaasi teekond kuni tootmiskohani ning hiljemalt üks kuu enne liidu tolliterritooriumile sisenemist.

(26) Ühenduspunkt Strandža 1 ühendab liitu torujuhtmesüsteemiga, mis transpordib gaasi mitte ainult Aserbaidžaani Vabariigist või Türgi Vabariigist, vaid märkimisväärses mahus ka Venemaa Föderatsioonist. Seepärast tuleks nõuda üheselt mõistetavaid tõendeid selle kohta, et tootjariik ei ole Venemaa, ning ametiasutustele tuleks anda piisavalt aega selle kontrollimiseks, et ühenduspunkti Strandža 1 kaudu imporditav gaas ei pärine Venemaa Föderatsioonist ega ole sealt otse või kaudselt eksporditud. Kui tulevikus peaks muid ühenduspunkte ühendatama torujuhtmesüsteemidega, mis transpordivad märkimisväärses mahus Venemaa gaasi, tuleks kohaldada sama kontrollistandardit.

(27) Märkimisväärses mahus maagaasi võib liitu siseneda ka nn transiidiprotseduuri alusel. Kuna gaasiimpordi rangeid seirereegleid, näiteks eelneva loa saamise nõuet, ei kohaldata gaasi suhtes, mis läbib liitu nn transiidiprotseduuri alusel või mida hoiustatakse tolliladustamisreeglite kohaselt, on asjakohane näha ette konkreetsed kaitsemeetmed transiidi seire vormis, mis võimaldab tollil seirata nn transiidiprotseduuri alusel liikuvaid gaasivooge, et liitu kõnealuse protseduuri alusel läbivat maagaasi ei lastaks lõpuks liidus vabasse ringlusse. Kui kolmandate riikide käitajad hoiustavad gaasi liidu tolliseadustiku kohaselt transiidi-või tolliladustamisprotseduuri alusel, peaksid liikmesriigid kehtestama asjakohased seire- ja täitmise tagamise mehhanismid, et liidus hoiustamise kasutamine kolmandate riikide poolt ei ohustaks riiklikku või piirkondlikku varustuskindlust ega hoiustamiskohustuste täitmist, ning esitama komisjonile asjakohase teabe.

(28) Kooskõlas lojaalse koostöö põhimõttega peaksid lube väljastavad asutused, toll, reguleerivad asutused, pädevad asutused, Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet (ACER) ja komisjon tegema koostööd, et rakendada käesoleva määruse sätteid ja vahetada asjakohast teavet, eelkõige seoses Venemaa maagaasi importimist võimaldavate ajutiste erandite hindamisega pärast käesoleva määruse jõustumist. Tollil, reguleerivatel asutustel, pädevatel asutustel ja ACERil peaksid olema vajalikud vahendid ja andmebaasid, et tagada vajaduse korral asjakohase teabe vahetamine riigiasutuste ja eri liikmesriikide asutuste vahel. ACER peaks andma oma eksperditeadmistega panuse käesoleva määruse rakendamise seire protsessi. Vajalike koostalitlusvõimeliste ühiste infosüsteemide loomise hõlbustamiseks võivad komisjon ja liikmesriigid uurida võimalusi kasutada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1149 ([6]) loodud Sisejulgeolekufondi kättesaadavat eelarvet. Toll peaks andma reguleerivatele asutustele, pädevatele asutustele ja komisjonile kord kuus ajakohast teavet Venemaa gaasi impordi olukorda puudutavate põhielementide kohta, nagu pikaajaliste või lühiajaliste tarnelepingute alusel imporditud kogused, sissevoolupunktid ja lepingupartnerid. Kui see on asjakohane, peaks komisjon lisama selle teabe käesoleva määruse rakendamise aruandesse. Komisjon peaks hindama ka asjaomaste asutuste vahelise teabevahetuse ja koostöö tulemuslikkust ning asjakohasel juhul esitama kõnealuses aruandes soovitused teabevahetuse ja koostöö parandamiseks.

(29) Ukraina kaudu toimunud Venemaa gaasitarnete järkjärgulisel lõpetamisel saadud kogemus on näidanud, et hea ettevalmistus ja koordineerimine solidaarsuse vaimus võimaldab ära hoida turuhäireid või varustuskindluse probleeme, mis võivad tuleneda gaasitarnijate vahetamisest. Selleks et valmistuda koordineeritud viisil Venemaa gaasi impordi järkjärguliseks lõpetamiseks ja anda turule piisavalt aega sellega seotud muutuste ennetamiseks, ilma et see ohustaks gaasivarustuskindlust või mõjutaks märkimisväärselt energiahindu, peaksid liikmesriigid koostama maagaasi käsitlevad riiklikud mitmekesistamiskavad ja esitama need komisjonile 1. märtsiks 2026. Nende kavade suhtes tuleks kohaldada ametisaladuse hoidmise reegleid ja neid ei tohiks avalikustada ilma vastava liikmesriigi nõusolekuta. Nendes tuleks kirjeldada kavandatud riikliku või piirkondliku tasandi meetmeid, millega vähendada nõudlust, edendada taastuvenergia tootmist ja tagada alternatiivsed tarned, samuti tuleks neis tuvastada võimalikud tehnilised, lepingulised või regulatiivsed tõkked, mis võivad mitmekesistamisprotsessi raskendada. Kuna mitmekesistamisprotsess võib nõuda meetmete koordineerimist riikide, piirkondade või liidu tasandil, peaks komisjon riiklikke maagaasi mitmekesistamiskavasid hindama ja andma vajaduse korral soovitusi kohanduste tegemiseks.

(30) Riiklike mitmekesistamiskavade koostamisel peaks komisjon tegema koordineeritud viisil ja solidaarsuse vaimus koostööd liikmesriikidega, eelkõige Kesk- ja Kagu-Euroopas, et tuvastada alternatiivsed maagaasitarned. Lisaks varustuskindluse parandamisele võivad uued tarned ka kompenseerida saamata jäänud tulu, kasutades olemasolevat taristut, mida on varem kasutatud Venemaa gaasi transportimiseks.

(31) Versailles' deklaratsioonis kohustusid riigipead ja valitsusjuhid lisaks maagaasi tarnetele järk-järgult lõpetama ka muud energiatarned Venemaa Föderatsioonist, eelkõige naftatarned. Sarnaseid tavasid, mida Venemaa Föderatsioon on rakendanud gaasi puhul, kasutades gaasi survestamise ja manipuleerimise vahendina, on ta kasutanud liiduga naftaga kauplemisel, mida tõendavad näiteks varasemad naftatarnete katkestused. Praegused naftatarnete alased suhted Venemaa Föderatsiooniga tekitavad sõltuvust ja ohustavad liidu julgeolekut. Selleks et Venemaa Föderatsioon ei saaks kasutada liitu suunduvat naftaeksporti survestamisvahendina, on oluline teha ettevalmistusi ka Venemaa Föderatsioonist pärit nafta impordi õigel ajal järkjärguliseks lõpetamiseks. Kuigi piiravad meetmed Venemaa Föderatsioonist pärit nafta impordi järkjärguliseks lõpetamiseks on juba kehtestatud ja nafta import on märkimisväärselt vähenenud, võib Venemaa nafta impordi edasine järkjärguline lõpetamine nõuda konkreetseid ettevalmistavaid meetmeid ja koordineerimist naaberriikidega.

([6]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021 määrus (EL) 2021/1149, millega luuakse Sisejulgeolekufond (ELT L 251, 15.7.2021, lk 94, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1149/oj).

(32) Seepärast peaksid liikmesriigid koostama ka toornafta ja naftatoodete riiklikud mitmekesistamiskavad, mis peaksid hõlmama riiklikul tasandil kehtestatud ja kavandatud meetmeid, millega tagatakse Venemaa Föderatsioonist pärit nafta impordi läbipaistvus ja jälgitavus. Komisjon peaks andma nende kavade kohta soovitusi. Nende kavade suhtes tuleks kohaldada ametisaladuse hoidmise reegleid ja neid ei tohiks avalikustada ilma vastava liikmesriigi nõusolekuta. Komisjon peaks jätkuvalt tegelema naftale kehtestatud liidu piiravatest meetmetest nn varilaevastike abil kõrvalehoidmise probleemiga, eelkõige võttes meetmeid, mis on kirjas tegevuskavas „REPowerEU“.

(33) 2022. ja 2023. aasta gaasikriisi ajal saadud kogemus näitas, et liidu gaasitarnete seireks on väga oluline põhjalik teave tarneolukorra ja võimaliku tarnesõltuvuse kohta. Seepärast peaksid Venemaa gaasi importijad, kes kasutavad käesolevas määruses sätestatud üleminekuperioode, esitama komisjonile kogu vajaliku teabe gaasikaubanduse võimalike riskide hindamiseks. See teave peaks sisaldama asjaomaste gaasitarnelepingute peamisi näitajaid või isegi terveid tekstiosi, välja arvatud hinnateavet, kui seda on vaja, et mõista teatavate klauslite konteksti või viiteid lepingu muudele sätetele. Komisjon peaks gaasitarnete seiramisel liidus võtma arvesse ka tolli esitatud teavet impordi kohta ja riiklikes mitmekesistamiskavades sisalduvat teavet. Komisjon peaks korrapäraselt teavitama määrusega (EL) 2017/1938 loodud gaasikoordineerimisrühma järkjärgulisest impordi lõpetamise protsessist liidu tasandil ja esitama Venemaa gaasi impordi järkjärgulise lõpetamise kohta igal aastal aruande, millele võib lisada konkreetseid liidu soovitusi ja meetmeid impordi järkjärgulise lõpetamise protsessi kiirendamiseks.

(34) Liikmesriigid ja liit peaksid tegema tihedat koostööd käesoleva määruse rakendamisel, sealhulgas seoses võimalike vaidluste lahendamise menetlustega. Kohaldataval juhul on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustes (EL) nr 1219/2012 ([7]) ja (EL) nr 912/2014 ([8]) sätestatud täiendavad üksikasjad liikmesriikide ja liidu vahelise koostöö ja finantskohustuste jaotuse kohta seoses käesolevat määrust puudutavate võimalike investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise juhtumitega.

(35) Võttes arvesse Venemaa Föderatsiooni hiljutist tava kokkulepitud kohtu- ja vahekohtumenetlusi ühepoolselt muuta ja takistada, ei saa ei mõjutatud isikuid ega liitu ja liikmesriike pidada vastutavaks ühegi ebaseadusliku menetluse raames tehtud kohtuotsuse, vahekohtuotsuse või muu kohtulahendi eest, mille suhtes ei ole asjaomases jurisdiktsioonis võimalik õiguskaitsevahendeid kasutada.

(36) Liit on loonud tugeva õigusraamistiku, et tagada igal ajal gaasivarustuskindlus ja tegeleda võimalike tarnekriisidega koordineeritult; see hõlmab muu hulgas liikmesriikide kohustust näidata gaasi vajavate naaberriikide suhtes üles solidaarsust tõhusal ja operatiivsel viisil. Komisjon peaks liidu, piirkondade ja liikmesriikide tasandil pidevalt seirama gaasitarnetega seotud tururiske, mis tulenevad gaasikaubandusest Venemaa Föderatsiooniga. Äkiliste ja oluliste muutuste korral, mis ohustavad tõsiselt ühe või mitme liikmesriigi varustuskindlust, ning pärast määruse (EL) 2017/1938 artikli 11 või 12 kohase hädaolukorra väljakuulutamist on asjakohane anda komisjonile õigus võtta vajalikud erakorralised meetmed, võttes vastu otsuse seoses käesolevas määruses sätestatud maagaasi või veeldatud maagaasi impordikeeldude kohaldamise peatamisega ühes või mitmes liikmesriigis. Samuti peaks komisjonil sellises olukorras olema võimalik peatada kohustus esitada enne liidu tolliterritooriumile sisenemist tõend tootjariigi kohta, et hõlbustada lühikese etteteatamisega täiendavat importimist. Komisjoni selline otsus peaks olema ajaliselt piiratud ja peatamine ei tohiks olla jõus kauem kui neli nädalat ning seda tuleks pikendada üksnes juhul, kui määruse (EL) 2017/1938 artikli 11 kohased hädaolukorra tingimused on endiselt täidetud. Komisjoni rakendusotsusega tuleks kehtestada vajalikud lisatingimused, et iga selline peatamine piirduks rangelt ohu kõrvaldamisega ja see peaks võimaldama vaid lühiajaliste lepingute sõlmimist. Komisjon peaks teavitama gaasikoordineerimisrühma ning esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles põhjendatakse peatamist ja iga pikendamist, ning seirama tähelepanelikult sellise ajutise peatamise kohaldamist.

([7]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määrus (EL) nr 1219/2012, millega kehtestatakse üleminekukord liikmesriikide ja kolmandate riikide vaheliste kahepoolsete investeerimislepingute jaoks (ELT L 351, 20.12.2012, lk 40, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2012/1219/oj).

([8]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 912/2014, millega kehtestatakse rahalise vastutuse kindlaksmääramise raamistik investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamisel vahekohtutes, mis on loodud rahvusvaheliste lepingutega, mille osaline on Euroopa Liit (ELT L 257, 28.8.2014, lk 121, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/912/oj).

(37) Selleks et vältida soodsamate karistuste otsimist ja tagada käesoleva määruse järjepidev kohaldamine, peaksid liikmesriigid kehtestama ühtlustatud normid käesoleva määruse rikkumise eest määratavate karistuste kohta. Kuna käesoleva määruse rikkumised võivad siiski rikkuda ka muid liidu õigusakte, mis on tihedalt seotud käesolevas määruses sätestatud keeldude ja kohustustega, nagu tollialased õigusaktid, piiravad meetmed või määrus (EL) 2017/1938, ei tohiks karistuste määramine viia topeltkaristamise keelu põhimõtte rikkumiseni, kooskõlas Euroopa Liidu põhiõiguste harta ja Euroopa Liidu Kohtu asjaomase kohtupraktikaga, nagu seda on tõlgendanud Euroopa Kohus. Käesolev määrus ei piira kriminaalkaristuste määramist riigisisese õiguse alusel.

(38) Käesoleva määrusega kehtestatud meetmed kajastavad täielikult energiasolidaarsuse põhimõtet. Kokkupuude Venemaa gaasi impordiga on liikmesriigiti erinev ja paljud liikmesriigid on juba võtnud meetmeid Venemaa gaasi impordi järkjärguliseks lõpetamiseks. Käesoleva määrusega tagatakse kogu liidus ühtlustatud käsitus Venemaa gaasi impordi järkjärgulise lõpetamise osas, säilitades liikmesriikidevahelise solidaarsuse.

(39) Kuna käesoleva määruse eesmärke ei suuda liikmesriigid koordineeritult ja ilma turu killustamise riskita piisavalt saavutada, küll aga saab neid paremini ja tulemuslikumalt saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(40) Võttes arvesse, kui oluline on, et liit lõpetaks viivitamata ja järk-järgult edasise majandusliku sõltuvuse Venemaa Föderatsioonist pärit gaasi impordist, peaks käesolev määrus jõustuma järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*. Turuosalistel oli pärast 2022. aasta märtsi Versailles' deklaratsiooni ja käesoleva määruse ettepaneku vastuvõtmist 17. juunil 2025 märkimisväärselt aega oma tarneportfelli kohandamiseks. Sellest hoolimata tundub asjakohane näha ette üleminekuperiood, et gaasitarnijad, kes ei ole oma tarnestrateegiaid veel kohandanud, saaksid võtta vajalikud meetmed käesoleva määruse järgimiseks. Seepärast tuleks Venemaa Föderatsioonist gaasi importimise keeldu kohaldada alles alates 18. märtsist 2026. Selleks et importijad, kellel on kehtivad tarnelepingud, ja importijad, kes sõlmivad uusi lepinguid, saaksid õigeks ajaks ja häireteta vajaliku eelneva loa kavandatud gaasi impordiks, tuleks käesolevas määruses sätestatud erinevaid loa andmise menetlusi kohaldada enne, kui hakatakse kohaldama Venemaa Föderatsioonist gaasi importimise keeldu,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva määrusega nähakse ette raamistik, mille abil kaotada liidu allesjäänud kokkupuude märkimisväärsete riskidega, mis tulenevad kaubandusele ja varustuskindlusele Venemaa Föderatsiooniga toimuvast maagaasikaubandusest, ning teha ettevalmistusi Venemaa Föderatsioonist pärit nafta impordi tõhusaks ja õigel ajal järkjärguliseks lõpetamiseks, kehtestades:

a) Venemaa Föderatsioonist pärit maagaasi impordi astmelise keelustamise;

b) õigusnormid selle keelu rakendamiseks ja järgimise seireks ning Venemaa Föderatsioonist pärit nafta impordi järkjärguliseks lõpetamiseks ning

c) sätted liidu energiavarustuskindluse paremaks hindamiseks.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) „maagaas“ – kombineeritud nomenklatuuri koodide 2711 11 00 ja 2711 21 00 all osutatud gaas;

2) „veeldatud maagaas (LNG)“ – kombineeritud nomenklatuuri koodi 2711 11 00 all osutatud veeldatud maagaas;

3) „gaasilises olekus maagaas“ – kombineeritud nomenklatuuri koodi 2711 21 00 all osutatud maagaas;

4) „segud“ – eri päritoluriikidest pärit veeldatud maagaasi koguste segud;

5) „pikaajaline tarneleping“ – maagaasi tarnimist käsitlev pikema kui üheaastase kehtivusajaga leping, välja arvatud maagaasi tuletisinstrumendid;

6) „lühiajaline tarneleping“ – maagaasi tarnimist käsitlev lühema kui üheaastase kehtivusajaga leping, välja arvatud maagaasi tuletisinstrumendid;

7) „merepiirita riik“ – täielikult maismaaga ümbritsetud riik, millel ei ole vahetut juurdepääsu merele;

8) „import“ – kauba lubamine vabasse ringlusse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 952/2013 ([9]) (edaspidi „liidu tolliseadustik“) artiklis 201 osutatud tähenduses;

9) „importija“ – füüsiline või juriidiline isik, kes on asjaomases tollideklaratsioonis liidu tolliseadustiku artikli 5 punktis 15 määratletud deklarant, või füüsiline või juriidiline isik, sealhulgas seotud ettevõtja, kes toob kauba liidu tolliterritooriumile või laseb selle mul viisil liidu turule;

10) „seotud ettevõtja“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/34/EL ([10]) artikli 2 punktis 12 määratletud seotud ettevõtja;

11) „toll“ – liidu tolliseadustiku artikli 5 punktis 1 määratletud toll;

12) „lube väljastav asutus“ – asutus, kes on pädev läbi vaatama artikli 5 kohaselt esitatud loataotlusi;

13) „pädev asutus“ – määruse (EL) 2017/1938 artikli 2 punktis 7 määratletud pädev asutus;

14) „reguleeriv asutus“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2024/1788 ([11]) artikli 76 lõike 1 kohaselt määratud reguleeriv asutus;

15) „kontroll“ – direktiivi (EL) 2024/1788 artikli 2 punktis 55 määratletud kontroll;

16) „ühenduspunkt“ – direktiivi (EL) 2024/1788 artikli 2 punktis 63 määratletud ühenduspunkt;

17) „ühendustoru“ – direktiivi (EL) 2024/1788 artikli 2 punktis 39 määratletud ühendustoru;

18) „sissevoolupunkt“ – direktiivi (EL) 2024/1788 artikli 2 punktis 61 määratletud sissevoolupunkt;

19) „väljumispunkt“ – direktiivi (EL) 2024/1788 artikli 2 punktis 62 määratletud väljumispunkt;

20) „tarnepunkt“ – gaasitarnelepingus kindlaks määratud füüsiline või virtuaalne asukoht, kuhu müüja maagaasi tarnib ja kus ostja selle vastu võtab;

21) „lepingulised kogused“ – maagaasi kogused, mida ostja on kohustatud ostma ja müüja on kohustatud tarnima, nagu on kindlaks määratud algses tarnelepingus, välja arvatud kogused, mis tulenevad lähtekoguste muudatusi käsitlevatest lepingu tingimustest, näiteks ümardavad kogused, osakogused, lisakogused või muud lepingu tingimuste kohased koguselised muudatused, välja arvatud enne 17. juunit 2025 tasutud korvamiskogused;

([9]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/952/oj).

([10]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/34/EL teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ (ELT L 182, 29.6.2013, lk 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2013/34/oj).

([11]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1788, mis käsitleb taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi, maagaasi ja vesiniku siseturu ühiseid norme ning millega muudetakse direktiivi (EL) 2023/1791 ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/73/EÜ (ELT L, 2024/1788, 15.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1788/oj).

22) „ümardavad kogused“ – maagaasi kogused, mis lisatakse asjaomase aasta lepingulisele aastakogusele, et näha ette viimati veetud lasti ümardamine kogu lastiks;

23) „osakogused“ – maagaasi kogused, mis kantakse üle järgmistesse lepinguaastatesse, kui aasta jooksul tarnitud kogus on pärast kohanduste tegemist suurem või väiksem kui aastane kohandatud lepinguline kogus; need kogused võivad olla nii positiivsed kui ka negatiivsed;

24) „lisakogused“ – maagaasi kogused, mis lisatakse lepinguosalise äranägemisel tarnelepingute alusel valikuliselt aastasele lepingulisele kogusele;

25) „tasutud korvamiskogused“ – maagaasi kogused, mida ostjal on õigus või kohustus järgnevatel perioodidel vastu võtta ja nende eest tasuda, järgides minimaalseid võta-või-maksa nõudeid, ning millega korvatakse pikaajalise tarnelepinguga ette nähtud, kuid varasematel perioodidel saamata jäänud lepingulised kogused;

26) „tarnegraafik“ – gaasitarnelepingu poolte vahel kokku lepitud ajakava või kava, milles määratakse kindlaks maagaasikogused, mille müüja peab tarnima ja ostja vastu võtma kindlaksmääratud ajavahemike jooksul, sealhulgas tarneaeg, tarnekoht ja tarnetingimused, nagu on kindlaks määratud tarnelepingus või sellega seotud töökorras;

27) „registreerimine“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1789 ([12]) artikli 2 punktis 8 määratletud registreerimine;

28) „nafta“ – toornafta, maagaasi kondensaadid, rafineerimistehase lähteained, lisaained, oksügenaadid ja muud süsivesinikud ning CN-koodide 2709 ja 2710 alla kuuluvad naftatooted;

29) „tootjariik“ – riik, kus maagaasi ammutatakse, olenemata sellest, kas maagaas on seejärel teises riigis veeldatud või taasgaasistatud, kui muudes riikides kui Venemaa Föderatsioonis ammutatud maagaas on veeldatud või taasgaasistatud Venemaa Föderatsioonis, käsitatakse tootjariigina Venemaa Föderatsiooni.

II PEATÜKK

VENEMAA FÖDERATSIOONIST PÄRIT MAAGAASI IMPORDI ASTMELINE KEELUSTAMINE

Artikkel 3

Venemaa Föderatsioonist pärit maagaasi impordi keelustamine

1. Keelatud on Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava gaasilises olekus maagaasi import torujuhtmete kaudu (edaspidi „torugaas“), välja arvatud juhul, kui kohaldatakse mõnda artiklis 4 sätestatud ajutist erandit.

2. Keelatud on Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava või Venemaa Föderatsioonis ammutatud gaasilises olekus maagaasist saadud veeldatud maagaasi import, välja arvatud juhul, kui kohaldatakse mõnda artiklis 4 sätestatud ajutist erandit. Seda keeldu kohaldatakse ka segudes sisalduva veeldatud maagaasi suhtes, mis on pärit Venemaa Föderatsioonist või mida eksporditakse otse või kaudselt Venemaa Föderatsioonist või mis on saadud Venemaa Föderatsioonis ammutatud gaasilises olekus maagaasist.

Artikkel 4

Ajutine erand kehtivate tarnelepingute puhul

1. Artikli 3 lõike 1 kohast keeldu kohaldatakse alates 17. juunist 2026 ja artikli 3 lõike 2 kohast keeldu alates 25. aprillist 2026, kui lube väljastavale asutusele on võimalik tõendada, et asjaomane import toimub lühiajalise tarnelepingu alusel, mis on sõlmitud enne 17. juunit 2025 ja mida ei ole pärast seda muudetud, välja arvatud juhul, kui muudatus on hõlmatud käesoleva artikli lõikega 5.

([12]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1789, mis käsitleb taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi, maagaasi ja vesiniku siseturge ning millega muudetakse määruseid (EL) nr 1227/2011, (EL) 2017/1938, (EL) 2019/942 ja (EL) 2022/869 ja otsust (EL) 2017/684 ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 715/2009 (ELT L, 2024/1789, 15.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1789/oj).

2. Käesoleva määruse artikli 3 lõike 1 kohast keeldu kohaldatakse alates 30. septembrist 2027, kui lube väljastavale asutusele on võimalik tõendada, et asjaomane import toimub pikaajalise tarnelepingu alusel, mis on sõlmitud enne 17. juunit 2025 ja mida ei ole hiljem muudetud, välja arvatud juhul, kui muudatus on hõlmatud käesoleva artikli lõikega 5.

Kui komisjon tuvastab riski, et liikmesriik ei pruugi saavutada määruse (EL) 2017/1938 artikli 6a kohast 2027. aastaks seatud maa-aluse hoidla täituvuse sihttaset, kinnitab ta sihttaseme saavutamata jätmise riski asjaolusid arvesse võttes seda riski rakendusotsusega hiljemalt 15. septembril 2027.

Kui komisjon võtab käesoleva lõike teise lõigu kohaselt vastu rakendusotsuse, kohaldatakse selles liikmesriigis käesoleva määruse artikli 3 lõike 1 kohast keeldu alles alates 1. novembrist 2027, kui lube väljastavale asutusele on võimalik tõendada, et asjaomane import toimub pikaajalise tarnelepingu alusel, nagu on osutatud käesoleva lõike esimeses lõigus. Komisjon teavitab oma rakendusotsusest viivitamata Euroopa Parlamenti, nõukogu ja määruse (EL) 2017/1938 artikliga 4 loodud gaasikoordineerimisrühma.

3. Artikli 3 lõike 2 kohast keeldu kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2027, kui lube väljastavale asutusele on võimalik tõendada, et asjaomane import toimub pikaajalise tarnelepingu alusel, mis on sõlmitud enne 17. juunit 2025 ja mida ei ole hiljem muudetud, välja arvatud juhul, kui muudatus on hõlmatud käesoleva artikli lõikega 5.

4. Artikli 3 kohast keeldu kohaldatakse alates 30. septembrist 2027, või kui komisjon on kooskõlas käesoleva artikli lõike 2 teise lõiguga võtnud vastu rakendusotsuse, alates 1. novembrist 2027, kui lube väljastavale asutusele on võimalik tõendada, et:

a) asjaomane import toimub merepiirita riiki sellise lühiajalise tarnelepingu alusel, mida on vaja punkti b kohase pikaajalise tarnelepingu täitmiseks, ning

b) torugaasi impordiks merepiirita riiki on olemas pikaajaline tarneleping:

   i) mis sõlmiti enne 17. juunit 2025 ja mida ei ole hiljem muudetud, välja arvatud juhul, kui muudatus on hõlmatud käesoleva artikli lõikega 5;

   ii) mis on seotud Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditavate gaasitarnetega ning

   iii) mille alusel gaasi kohaletoimetamine algses tarnepunktis liidu ja kolmanda riigi piiril ei ole enam võimalik.

5. Lõigetes 1, 2, 3 ja 4 sätestatud ajutisi erandeid kohaldatakse ka kehtivate tarnelepingute järgmiste muudatuste puhul:

a) lepinguliste koguste vähendamine;

b) hindade ja tasude alandamine;

c) konfidentsiaalsusklauslite muutmine;

d) tööprotseduuride, näiteks sideprotseduuride muutmine;

e) lepinguosalise aadressi muutmine;

f) lepinguliste kohustuste üleandmine sidusettevõtjate vahel;

g) kohtu- või vahekohtumenetlusega nõutavate muudatuste tegemine või

h) merepiirita riikide puhul riigisiseste tarnepunktide muutmine.

6. Lõigete 1, 2, 3 ja 4 kohase impordi kogused ei tohi ületada lepingulisi koguseid.

III PEATÜKK

EELNEVATE IMPORDILUBADE VÄLJASTAMINE NING ASJAKOHASE TEABE ESITAMINE JA VAHETAMINE

Artikkel 5

Eelnevate impordilubade väljastamine ning asjakohase teabe esitamine

1. Kui taotletakse artikli 4 kohast ajutist erandit, on impordiks vaja eelnevat luba. Lube väljastavatele asutustele esitatakse kogu vajalik teave, et hinnata, kas artiklis 4 sätestatud tingimused on täidetud.

2. Lõikes 1 osutatud teave hõlmab vähemalt järgmist:

a) gaasitarnelepingu sõlmimise kuupäev;

b) gaasitarnelepingu kestus;

c) lepingulised kogused, sealhulgas kõik paindlikkusõigused koguste suurendamiseks või vähendamiseks;

d) gaasitarnelepingu poolte andmed, sealhulgas liidus registreeritud isikute puhul ettevõtja registreerimis- ja identifitseerimisnumber (EORI-number);

e) veeldatud maagaasi impordi puhul veeldamise koht ja esimese lastimise sadam;

f) segude puhul dokumendid, mis tõendavad Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava maagaasi koguseid ja segus sisalduvaid teistest riikidest pärit maagaasi koguseid, ning teave segamisprotsessi kindlaksmääramise kohta;

g) tarnepunktid, sealhulgas võimalik paindlikkus seoses tarnepunktiga, ning

h) kõik gaasitarnelepingu muudatused, näidates ära muudatuse sisu ja kuupäeva, välja arvatud üksnes gaasi hinnaga seotud muudatused.

Kui taotletakse artikli 4 kohast ajutist erandit ja maagaasi hinda muudeti 17. juunil 2025 või hiljem, sisaldab käesoleva artikli lõikes 1 osutatud teave teavet hinnamuudatuste kohta.

Lõikes 1 osutatud teave esitatakse lube väljastavale asutusele hiljemalt üks kuu enne maagaasi sisenemist liidu tolliterritooriumile. Sama tähtaega kohaldatakse segude suhtes, mis sisaldavad Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditavat maagaasi.

3. Sellise maagaasi impordiks, mille tootjariik ei ole Venemaa Föderatsioon, on vaja eelnevat luba, välja arvatud juhul, kui kõnealuse impordi suhtes kohaldatakse lõiget 4. Selle liikmesriigi lube väljastavatele asutustele, kus maagaas tuleks vabasse ringlusse lubada, esitatakse kogu vajalik teave kõnealuse maagaasi tootjariigi kohta hiljemalt viis tööpäeva enne selle sisenemist liidu tolliterritooriumile.

4. Lõikes 3 sätestatud eelnevat luba ei nõuta, kui maagaasi imporditakse riigist, kes toodab maagaasi ja on 2024. aastal eksportinud liitu rohkem kui 5 miljardit kuupmeetrit maagaasi ning kas

a) on keelanud Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava maagaasi impordi või

b) kohaldab sellise gaasi suhtes muid piiravaid meetmeid või kellel puudub gaasitaristu, mis võimaldaks veeldatud maagaasi või torugaasi importida.

Hiljemalt viie tööpäeva jooksul pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva koostab komisjon rakendusotsusega selliste riikide loetelu, kes vastavad esimeses lõigus sätestatud tingimustele.

Komisjon seirab, kas käesoleva lõike esimeses lõigus sätestatud tingimused on endiselt täidetud, ning ajakohastab loetelu vastavalt ja põhjendamatu viivituseta, tuginedes teabele, mille on esitanud lube väljastavad asutused või kohaldataval juhul toll, ja liidu asutused vastavalt artikli 7 lõikele 2.

Komisjon võib rakendusotsusega käesoleva lõike esimeses lõigus sätestatud eelneva loa nõudest vabastamise tühistada, kui lube väljastavad asutused või kohaldataval juhul toll tuvastavad ühe või mitu juhtumit, mille puhul käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud riigi eksportijad hoiavad kõrvale artiklis 3 sätestatud keeldudest, või kui komisjonil on põhjust eeldada, et ekspordiriikide asutused kõrvalehoidmise viisidesse asjakohaselt ei sekku.

5. Lube väljastavad asutused, toll ja muud artiklites 6 ja 7 osutatud seirega seotud asutused võivad nõuda üksikasjalikumat teavet, kui nad peavad eelneva loa menetluse raames antud teavet ebapiisavaks, et hinnata, kas luba tuleks anda. Samuti võivad nad tugineda muudest allikatest pärinevale teabele. Lube väljastavad asutused võivad eelkõige nõuda gaasitarnelepingu teatavate sätete teksti esitamist täielikul kujul või gaasitarnelepingu kogu teksti, välja arvatud hinnateabe esitamist, eelkõige juhul, kui teatavad lepingutingimused on omavahel seotud või kui täielik teadmine lepingutingimuste sõnastusest on hindamise jaoks otsustava tähtsusega.

Kui esitatud teave ei ole veenev, keeldub toll kauba vabasse ringlusse lubamisest.

Komisjon avaldab tihedas koostöös lube väljastavate asutuste ja kohaldataval juhul tolliga suunised eelneva loa andmise menetluse täiendavate üksikasjade kohta ja selle kohta, millist liiki dokumentide ja tõendite esitamist loetakse piisavaks.

6. Lube väljastavad asutused ja toll kontrollivad tootjariigi kindlakstegemiseks esitatud tõendeid ja nõuavad asjakohasel juhul lisateavet, mis võib muu hulgas hõlmata juba saadaolevaid tarnedokumente, näiteks veeldatud maagaasi lasti avalikult kättesaadavat satelliitseiret või Euroopa Meresõiduohutuse Ametilt saadud seireteavet.

7. Maagaasi puhul, mida imporditakse liitu liidu ja Venemaa Föderatsiooni või Valgevene vaheliste piiride, ühendustorude või ühenduspunktide kaudu või torujuhtmete kaudu, mis ühendavad Venemaa Föderatsiooni liiduga ja läbivad kolmandaid riike, ilma et Venemaa Föderatsiooni ja liidu vahel oleks sissevoolupunkte, eeldatakse, et see on otse või kaudselt eksporditud Venemaa Föderatsioonist .

8. Maagaasi puhul, mida imporditakse liitu ühenduspunkti Strandža 1 kaudu, eeldatakse, et see on otse või kaudselt eksporditud Venemaa Föderatsioonist, välja arvatud juhul, kui lube väljastavatele asutustele esitatakse hiljemalt seitse tööpäeva enne liidu tolliterritooriumile sisenemist üheselt mõistetavad tõendid selle kohta, et asjaomase maagaasi tootjariik ei ole Venemaa Föderatsioon.

9. Kui gaasitaristu või kaubanduse struktuuriga seotud muutused viivad olukorrani, kus muud ühenduspunktid peale Strandža 1 ühendavad liitu torujuhtmesüsteemidega, mis transpordivad märkimisväärses koguses Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt transporditavat gaasi, kohaldatakse nende ühenduspunktide kaudu liitu imporditava maagaasi suhtes lõiget 8 *mutatis mutandis*. Komisjon määrab asjaomased ühenduspunktid kindlaks komisjoni rakendusotsusega.

10. Kui maagaasi transporditakse läbi liidu kolmandast riigist kolmandasse riiki liidu tolliseadustiku kohase transiidiprotseduuri alusel, sealhulgas hoiustamiseks tolliladustamisreeglite kohaselt, teavitatakse lube väljastavat asutust ja kohaldataval juhul tolli hiljemalt viis tööpäeva enne kavandatud transiiti järgmisest:

a) transiidiprotseduuri alusel transporditud maagaasi tootjariik, välja arvatud juhul, kui selline teave ei ole kättesaadav;

b) kavandatud või tegelikud registreerimisgraafikud, milles on täpsustatud transiitgaasi maht, ajastus ning sisse- ja väljavoolupunktid, kohaldataval juhul päevase täpsusega;

c) gaasitarnelepingutes kindlaks määratud mahud ja tarnepunktid ning

d) müüja või ostja või mis tahes vahendusüksuse ja liidu asjaomaste ülekandesüsteemi haldurite vaheline leping, kui see on kohaldatav.

Lube väljastavad asutused kontrollivad andmete järjepidevust ja kohaldataval juhul jagavad saadud teavet viivitamata tolliga.

11. Kui käitajad hoiustavad Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditud maagaasi liidu territooriumil ajutise ladustamise protseduuri või liidu tolliseadustiku kohase transiidi- või tolliladustamisprotseduuri alusel, kehtestavad liikmesriigid asjakohased seire- ja täitmise tagamise mehhanismid, et liidus hoiustamise kasutamine kolmandate riikide poolt ei ohustaks riiklikku või piirkondlikku varustuskindlust ega määruse (EL) 2017/1938 artiklites 6a–6d sätestatud hoiustamiskohustuste täitmist, ning esitama komisjonile asjakohase teabe.

Artikkel 6

Tõhus seire ja aruandlus

1. Toll ning asjakohasel juhul pädevad asutused ja reguleerivad asutused, Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF), Euroopa Prokuratuur (EPPO) ning Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Amet (ACER) tagavad II peatüki sätete järgimise tõhusa seire ning kasutavad vajaduse korral täielikult oma jõustamisvolitusi ning teevad tihedat koostööd muude asjaomaste riiklike asutuste, teiste liikmesriikide asutuste, liidu asutuste ja komisjoniga. Lube väljastavad asutused ja toll kontrollivad asjakohasel juhul tootjariigi kindlakstegemiseks esitatud tõendeid, nõudes lisateavet, mis võib muu hulgas hõlmata juba saadaolevaid tarnedokumente, näiteks veeldatud maagaasi lasti avalikult kättesaadavat satelliitseiret või Euroopa Meresõiduohutuse Ametilt saadud seireteavet.

2. Lube väljastavad asutused ja toll pööravad oma volituste kasutamisel erilist tähelepanu nende jõustamisele seoses ühenduspunktide, maagaasi veeldusjaamade või transiiditorudega, mille puhul kõrvalehoidmise oht on suur, näiteks juhul, kui import tuleb kolmandatest riikidest, kes kauplevad samuti Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava maagaasiga, või ekspordivad maagaasi tootmisrajatistest, mis kuuluvad osaliselt Venemaa Föderatsiooni ettevõtjatele. Artikli 7 kohaseid asutustevahelise koostöö mehhanisme kasutades kohandavad asutused vajaduse korral oma jõustamisprioriteete, et käsitleda käesoleva määruse rakendamise käigus kindlaks tehtud võimalikke kõrvalehoidmise viise. Komisjon seirab koostöös liikmesriikidega kolmandate riikide kaudu imporditud maagaasi kogumahtusid, et hinnata võimalikke artiklite 3 ja 4 täitmisest kõrvalehoidmise riske.

Artikkel 7

Koostöö ja teabevahetus

1. Lube väljastav asutus on toll, välja arvatud juhul, kui liikmesriik määrab selleks muu asutuse ning teavitab sellest komisjoni. Kui liikmesriik määrab lube väljastavaks asutuseks muu asutuse kui tolli, teavitab kõnealune liikmesriik sellest komisjoni.

2. Lube väljastavad asutused teevad koostööd ja vahetavad maagaasi impordi kohta saadud teavet reguleerivate asutuste, pädevate asutuste ja kohaldataval juhul tolliga, samuti OLAFi, EPPO, ACERi ja komisjoniga vastavalt nende ülesannetele, kohustustele ja pädevusele ning niivõrd kui see on võimalik, et tagada artiklite 3 ja 4 täitmise tõhus hindamine. Eelkõige jagavad nad teavet käesoleva määruse rakendamise käigus kindlaks tehtud võimalike kõrvalehoidmise viiside kohta.

3. Lube väljastav asutus ja kohaldataval juhul toll esitab komisjonile asjakohase teabe, mis võimaldab tal seirata, kas artikli 4 lõigetes 1, 2, 3, 4 ja 5 kirjeldatud eritingimused on jätkuvalt täidetud. Seda tehes seirab komisjon eelkõige, kas neid sätteid kasutatakse kõrvalehoidmiseks.

4. Lisaks lõike 3 kohaselt esitatud teabele teavitavad lube väljastavad asutused ja kohaldataval juhul toll reguleerivaid asutusi, pädevaid asutusi, ACERit ja komisjoni kord kuus Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava maagaasi impordi arengut puudutavatest põhielementidest, näiteks pikaajaliste või lühiajaliste tarnelepingute alusel imporditud kogustest, sissevoolupunktidest või lepingupartneritest. See teave hõlmab ka peamisi arenguid seoses Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava maagaasiga, mis siseneb liitu artikli 5 lõikes 10 osutatud transiidiprotseduuri alusel.

5. Eri liikmesriikide lube väljastavad asutused ja kohaldataval juhul toll vahetavad vajalikus ulatuses maagaasi impordi kohta saadud teavet ning teevad üksteisega koostööd, et tagada käesoleva määruse nõuete tõhus täitmine ja takistada neist kõrvalehoidmist. Nad kasutavad olemasolevaid vahendeid ja andmebaase, mis võimaldavad tõhusalt vahetada asjakohast teavet oma liikmesriigi ja teiste liikmesriikide asutustega, või võtavad vajaduse korral sellised vahendid kasutusele.

6. ACER avaldab 1. juuliks 2026 ja 1. juuliks 2027 käesoleva määruse alusel saadud andmete ja enda valduses oleva teabe põhjal aruande, milles antakse ülevaade Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava maagaasi tarnelepingutest ja hinnatakse mitmekesistamise mõju energiaturgudele. Kui see on asjakohane, hõlmab aruanne ka andmeid artikli 5 lõikes 10 osutatud transiidiprotseduuri alusel liitu siseneva Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava maagaasi kohta.

7. Komisjon ja ACER jagavad nende valduses olevat asjakohast teavet Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava maagaasi impordilepingute kohta asjakohasel juhul lube väljastavate asutustega ja kohaldataval juhul tolliga, et hõlbustada käesoleva määruse täitmise tagamist.

8. Kui see on asjakohane, et täita kohustust vahetada käesoleva artikli kohaselt teavet, kohaldatakse *mutatis mutandis* nõukogu määrust (EÜ) nr 515/97 ([13]).

Artikkel 8

Karistused

1. Liikmesriigid näevad artiklite 3, 4 või 5 rikkumise eest ette mõjusad, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused.

2. Juriidiliste isikute puhul on maksimumkaristus vähemalt:

a) 3,5 % ettevõtja eelmise majandusaasta kogu üleilmsest aastakäibest,

b) 40 miljonit eurot või

c) 300 % hinnangulisest tehingukäibest, mis arvutatakse lähtuvalt asjaomase maagaasi mahust järgmise päeva lepinguhindadest TTFi turul.

Füüsiliste isikute puhul on maksimumkaristus vähemalt 2,5 miljonit eurot.

3. Kui liikmesriigi õigussüsteemis ei ole pädevatele asutustele ette nähtud pädevust iseseisvalt haldustrahve määrata, võib käesolevat artiklit kohaldada sellisel viisil, et trahvimenetlust alustab pädev asutus ning trahvi määrab pädev liikmesriigi kohus, tagades seejuures, et kõnealused õiguskaitsevahendid on tulemuslikud ja järelevalveasutuste määratud haldustrahvidega samaväärse mõjuga. Igal juhul peavad määratavad trahvid olema mõjusad, proportsionaalsed ja heidutavad.

4. Liikmesriigid teavitavad komisjoni hiljemalt 4. veebruariks 2028 oma õigusnormidest, millega tagatakse käesoleva artikli rakendamine, ning teavitavad komisjoni viivitamata kõigist hilisematest neid mõjutavatest muudatustest.

IV PEATÜKK

RIIKLIKUD MITMEKESISTAMISKAVAD

Artikkel 9

Maagaasi käsitlevad riiklikud mitmekesistamiskavad

1. Iga liikmesriik kehtestab kava, milles kirjeldatakse tema gaasitarnete mitmekesistamise meetmeid, vahe-eesmärke ja võimalikke tõkkeid (edaspidi „maagaasi käsitlev riiklik mitmekesistamiskava“), et lõpetada artiklites 3 ja 4 sätestatud tähtpäevadeks Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava maagaasi import.

2. Maagaasi käsitlev riiklik mitmekesistamiskava peab sisaldama kõiki järgmisi elemente:

a) kättesaadav teave kehtivate tarnelepingute alusel Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava maagaasi impordi mahu kohta;

([13]) Nõukogu 13. märtsi 1997. aasta määrus (EÜ) nr 515/97 liikmesriikide haldusasutuste vastastikusest abist ning haldusasutuste ja komisjoni vahelisest koostööst tolli- ja põllumajandusküsimusi käsitlevate õigusaktide nõutava kohaldamise tagamiseks (EÜT L 82, 22.3.1997, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/515/oj).

b) Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava maagaasi asendamiseks riigi tasandil kehtestatud ja kavandatud toetusmeetmete selge kirjeldus, sealhulgas kogused, mille import kavatsetakse järk-järgult lõpetada, meetmete rakendamise vahe-eesmärgid ja ajakava ning kavandatud võimalused alternatiivsete tarnete ja tarneteede jaoks, kui need on olemas. Sellised meetmed võivad sisaldada määruse (EL) 2024/1789 artikli 42 kohaselt loodud ELi nõudluse koondamise platvormi kasutamist, energiaettevõtjate mitmekesistamispüüdluste toetamise meetmeid, koostööd piirkondlikes rühmades, nagu Kesk- ja Kagu-Euroopa gaasivõrkude ühendamise kõrgetasemeline töörühm, maagaasi impordile elektrifitseerimisega pakutavate alternatiivide kindlakstegemist, energia piisavust, energiatõhususe meetmeid, biogaasi, biometaani ja rohelise vesiniku tootmise hoogustamist, taastuvenergia kasutuselevõttu, nõudluse vabatahtliku vähendamise meetmeid või teiste liikmesriikide võimalusi tarnete mitmekesistamist hõlbustada;

c) Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava maagaasi asendamise võimalike tehniliste, lepinguliste või regulatiivsete tõkete väljaselgitamine ning võimalused nende tõkete ületamiseks.

3. Liikmesriigid esitavad komisjonile oma maagaasi käsitlevad riiklikud mitmekesistamiskavad 1. märtsiks 2026, kasutades I lisas esitatud vormi.

4. Komisjon hõlbustab vajaduse korral maagaasi käsitlevate riiklike mitmekesistamiskavade koostamist ja rakendamist, sealhulgas parimate tavade jagamise ja tehnilise abi andmise kaudu. Käesoleva määruse artikli 4 kohaste kehtivate tarnelepingute üleminekuperioodil teeb komisjon liikmesriikidega nende mitmekesistamispüüdlustes koordineeritud viisil koostööd, et tuvastada alternatiivsed tarneallikad. Uued tarned võivad kompenseerida ka saamata jäänud tulu, kasutades olemasolevat taristut, mida on varem kasutatud Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt transiidina eksporditud maagaasi jaoks. Liikmesriigid annavad gaasikoordineerimisrühmale korrapäraselt aru oma maagaasi käsitlevate riiklike mitmekesistamiskavade ettevalmistamisel, vastuvõtmisel ja rakendamisel tehtud edusammudest. Komisjon hindab maagaasi käsitlevate riiklike mitmekesistamiskavade alusel Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava maagaasi impordi järkjärgulise lõpetamise rakendamist ja annab sellest aru gaasikoordineerimisrühmale, nagu on sätestatud määruse (EL) 2017/1938 artiklis 17.

Artikkel 10

Naftat (toornafta ja naftatooted) käsitlevad riiklikud mitmekesistamiskavad

1. Liikmesriik, kes impordib Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditavat naftat, kehtestab mitmekesistamiskava, milles kirjeldatakse tema naftatarnete mitmekesistamise meetmeid, vahe-eesmärke ja võimalikke tõkkeid (edaspidi „naftat käsitlev riiklik mitmekesistamiskava“) ning mille eesmärk on lõpetada 2027. aasta lõpuks Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava nafta import.

2. Naftat käsitlev riiklik mitmekesistamiskava peab sisaldama kõiki järgmisi elemente:

a) kättesaadav teave Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava nafta impordi mahu kohta kehtivate tarnelepingute alusel;

b) Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava nafta asendamiseks riigi tasandil kavandatud meetmed, sealhulgas kogused, mille import kavatsetakse järk-järgult lõpetada, meetmete rakendamise vahe-eesmärgid ja ajakava ning võimalused alternatiivsete tarnete, tarneteede ja energiaallikate jaoks, samuti teiste liikmesriikide võimalused tarnete mitmekesistamist hõlbustada;

c) riigi tasandil kehtestatud ja kavandatavad meetmed, millega tagatakse, niivõrd kui see on võimalik, Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava nafta läbipaistvus ja jälgitavus, sealhulgas meetmed võimaliku ümbermärgistatud impordi kontrollimiseks;

d) Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava nafta impordi võimalikud keelud riigi tasandil;

e) Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava nafta asendamise võimalikud tehnilised, lepingulised või regulatiivsed tõkked ning võimalused nende tõkete ületamiseks.

3. Liikmesriigid esitavad komisjonile oma naftat käsitlevad riiklikud mitmekesistamiskavad 1. märtsiks 2026 , kasutades II lisas esitatud vormi. Komisjon avaldab liikmesriikidelt saadud kavade mittekonfidentsiaalse versiooni hiljemalt üks kuu pärast kavade esitamist.

4. Komisjon hõlbustab vajaduse korral naftat käsitlevate riiklike mitmekesistamiskavade koostamist ja rakendamist, sealhulgas parimate tavade jagamise ja tehnilise abi andmise kaudu. Komisjon aitab kaasa liikmesriikidevahelisele koostööle naftat käsitlevate riiklike mitmekesistamiskavade rakendamisel. Komisjon hindab naftaimpordi võimaliku kiirendatud lõpetamise mõju liikmesriikidele, keda Venemaa naftatarnete täielik lõpetamine kõige rohkem mõjutab. Ta teeb aktiivselt koostööd otseselt mõjutatud liikmesriikide ja teiste asjaomaste liikmesriikidega, et leida lahendused hindamise käigus kindlaks tehtud võimalike riskide minimeerimiseks. Liikmesriigid annavad nõukogu direktiivi 2009/119/EÜ ([14]) artikli 17 kohaselt loodud nafta koordineerimisrühmale korrapäraselt aru nende naftat käsitlevate riiklike mitmekesistamiskavade ettevalmistamisel, vastuvõtmisel ja rakendamisel tehtud edusammudest.

5. Kui naftat käsitlevas riiklikus mitmekesistamiskavas on tuvastatud risk, et Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava nafta impordi järkjärgulise lõpetamise eesmärki ei pruugita 2027. aasta lõpuks saavutada, esitab komisjon pärast asjaomase riikliku mitmekesistamiskava hindamist ja kolme kuu jooksul alates selle esitamisest asjaomasele liikmesriigile soovituse selle kohta, kuidas impordi järkjärguline lõpetamine õigel ajal saavutada, ning avaldab selle soovituse. Pärast selle soovituse saamist ajakohastab asjaomane liikmesriik oma naftat käsitlevat riiklikku mitmekesistamiskava komisjoni soovitust arvesse võttes kolme kuu jooksul.

V PEATÜKK

GAASIVARUSTUSKINDLUSE SEIRE

Artikkel 11

Määruse (EL) 2017/1938 muutmine

Määrust (EL) 2017/1938 muudetakse järgmiselt.

1) Artiklisse 2 lisatakse järgmised punktid:

„33) „võta-või-maksa säte“ – lepingusäte, mis kohustab ostjat võtma teatava ajavahemiku jooksul vastu kindlaksmääratud minimaalse gaasikoguse tarne või selle eest maksma, olenemata sellest, kas gaasi tegelikult saadakse;

34) „tarni-või-maksa säte“ – lepingusäte, mis kohustab müüjat gaasi tarnimata jätmise korral maksma lepingus ette nähtud trahvi.“

2) Artikli 14 lõiget 6 muudetakse järgmiselt:

a) esimesse lõiku lisatakse järgmine punkt:

„c) komisjonile ja asjaomastele pädevatele asutustele Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava gaasi tarnelepingute kohta järgmise teabe:

i) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2026/261 (*) artikli 5 lõikes 1 osutatud teave;

ii) teave tarnitavate ja vastuvõetavate koguste kohta, sealhulgas võta-või-maksa sätete või tarni-või-maksa sätete kohased võimalikud paindlikkusmeetmed;

iii) tarnegraafikud (veeldatud maagaas) või registreerimised (torugaas);

iv) võimalikud lepingus ette nähtud paindlikkusmeetmed, mis puudutavad iga-aastaseid lepingulisi koguseid, sealhulgas korvamiskoguseid;

([14]) Nõukogu 14. septembri 2009. aasta direktiiv 2009/119/EÜ, millega kohustatakse liikmesriike säilitama toornafta ja/või naftatoodete miinimumvarusid (ELT L 265, 9.10.2009, lk 9, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/119/oj).

v) gaasitarnete peatamise või lõpetamise tingimused, sealhulgas vääramatut jõudu käsitlevad sätted;

vi) teave selle kohta, millist õigust lepingu suhtes kohaldatakse ja milline vahekohtumehhanism on valitud;

vii) muude kaubanduslepingute põhielemendid, mis on olulised gaasitarnelepingu täitmiseks, välja arvatud hinnateave.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. jaanuari 2026. aasta määrus (EL) 2026/261, mis käsitleb Venemaa maagaasi impordi järkjärgulist lõpetamist ja Venemaa nafta impordi järkjärgulise lõpetamise ettevalmistamist ning võimalike energiasõltuvuste seire parandamist ning millega muudetakse määrust (EL) 2017/1938 (ELT, 2026/261, 2.2.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2026/261/oj).“

b) lisatakse järgmised lõigud:

„Esimese lõigu punktis c osutatud teave esitatakse hiljemalt 4. märtsiks 2026 ning iga lepingu kohta koondamata kujul, sealhulgas terviklikud asjakohased tekstiosad, välja arvatud hinnateave, eelkõige juhul, kui täielik teadmine lepingutingimuste sõnastusest on gaasivarustuskindluse hindamiseks otsustava tähtsusega või kui teatavad lepingutingimused on omavahel seotud.

Veeldatud maagaasi terminalide teenuste osutajad esitavad komisjonile teabe teenuste kohta, mille on broneerinud Venemaa Föderatsiooni kliendid või Venemaa Föderatsiooni ettevõtjate kontrolli all olevad kliendid, sealhulgas lepingu alusel osutatavad teenused, lepingulised kogused ja lepingu kestus.“

3) Artikli 17 teine lõik asendatakse järgmisega:

„Komisjon seirab pidevalt liidu energiasüsteemi kokkupuudet, muuhulgas kolmandate riikide kaudu, Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava gaasi tarnetega, eelkõige komisjonile ja pädevatele asutustele artikli 14 lõike 6 punkti c kohaselt esitatud teabe alusel.

Komisjon hindab Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava gaasi impordi järkjärgulise lõpetamise rakendamist vastavalt määrusele (EL) 2026/261 riikide, piirkondade ja liidu tasandil, võttes aluseks kõnealuse määruse artikli 9 kohased gaasi käsitlevad riiklikud mitmekesistamiskavad ning annab sellest hindamisest aru gaasikoordineerimisrühmale.

Kolmandas lõigus osutatud hindamise põhjal avaldab komisjon iga-aastase aruande, milles antakse põhjalik ülevaade edusammudest, mida liikmesriigid on oma riiklike mitmekesistamiskavade rakendamisel teinud.

Kui see on asjakohane, võib komisjon kolme kuu jooksul alates gaasi käsitleva riikliku mitmekesistamiskava esitamisest anda soovituse, milles määratakse kindlaks võimalikud tegevused ja meetmed, et tagada gaasitarnete turvaline mitmekesistamine ja Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava gaasi impordi õigeaegne järkjärguline lõpetamine.

Pärast selle soovituse saamist ajakohastavad asjaomased liikmesriigid oma gaasi käsitlevat mitmekesistamiskava komisjoni soovitust arvesse võttes kolme kuu jooksul.“

VI PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 12

Ametisaladus

1. Käesoleva määruse kohaselt saadud, vahetatud või edastatud konfidentsiaalse teabe suhtes kehtivad käesolevas artiklis sätestatud ametisaladuse hoidmise nõuded.

2. Ametisaladuse hoidmise kohustus kehtib kõigile isikutele, kes töötavad või on töötanud käesoleva määruse rakendamisega seotud ametiasutuste heaks, ja füüsilistele või juriidilistele isikutele, kellele asjaomased ametiasutused on oma ülesanded delegeerinud, sealhulgas nende asutuste lepingulised audiitorid ja eksperdid.

3. Ametisaladuse alla kuuluvat teavet ei tohi avalikustada, välja arvatud juhul, kui avalikustamise kohustus tuleneb liidu või liikmesriigi õigusest.

4. Kogu käesoleva määruse kohaselt asjaomaste asutuste või liikmesriikide vahel vahetatavat teavet, mis puudutab äri- või töötingimusi või muid majanduslikke või isiklikke küsimusi, peetakse konfidentsiaalseks ja selle suhtes kohaldatakse ametisaladuse nõudeid, välja arvatud juhul, kui asjaomane asutus märgib teavet edastades, et seda võib avalikustada, või kui avalikustamise kohustus tuleneb liidu või liikmesriigi õiguse sätetest või kui avalikustamine on vajalik kohtumenetluse jaoks.

Artikkel 13

Seire

1. Komisjon seirab pidevalt liidu energiaturu arengut, eelkõige pidades silmas võimalikku sõltuvust gaasitarnetest ja muid varustuskindluse riske, mis on seotud Venemaa Föderatsioonist imporditava energiaga. Hiljemalt 4. veebruariks 2028 esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva määruse rakendamise kohta.

Kõnealune aruanne sisaldab hinnangut artiklis 5 sätestatud eelneva loa andmise menetluse tõhususe kohta. Samuti sisaldab see teavet võimalike varustuskindluse probleemide kohta seoses Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava maagaasiga liidu hoidlates. Lisaks sisaldab aruanne hinnangut artikli 6 ning artikli 7 lõigete 2 ja 5 kohase asjaomaste asutuste vahelise teabevahetuse ja koostöö tõhususe kohta ning asjakohasel juhul soovitusi teabevahetuse ja koostöö parandamiseks.

2. Äkiliste ja oluliste muutuste korral, mis ohustavad tõsiselt ühe või mitme liikmesriigi energiavarustuskindlust, ning pärast määruse (EL) 2017/1938 artikli 11 või 12 kohase hädaolukorra väljakuulutamist võib komisjon oma otsusega käesoleva määruse II peatüki kohaldamise ühes või mitmes liikmesriigis kas täielikult või osaliselt ajutiselt peatada. Sellisel juhul võib komisjon peatada ka käesoleva määruse artikli 5 lõikes 2 sätestatud eelneva loa nõude. Komisjoni otsus sisaldab teatavaid tingimusi, mille eesmärgiks on eelkõige tagada, et igasugune peatamine piirdub rangelt ohu kõrvaldamisega. Peatamine piirdub ajavahemikuga, mis on tingimata vajalik selleks, et tarned muudest riikidest kui Venemaa Föderatsioon saavutaksid piisava taseme liidu nõudluse rahuldamiseks. Peatamist ei kohaldata rohkem kui neli nädalat korraga ning seda pikendatakse üksnes juhul, kui määruse (EL) 2017/1938 artikli 11 kohased hädaolukorra tingimused on jätkuvalt täidetud. Käesoleva lõike kohase ajutise peatamise korral on lubatud ainult lühiajalised tarnelepingud. Komisjon teavitab liikmesriike ja gaasikoordineerimisrühma kõigist sellistest peatamistest ning esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule peatamist ja selle mis tahes pikendamist põhjendava aruande. Komisjon esitleb aruannet Euroopa Parlamendile, kui tal palutakse seda teha.

Artikkel 14

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artiklit 3 kohaldatakse alates 18. märtsist 2026, kui artiklis 4 ei ole sätestatud teisiti.

Artiklit 5 kohaldatakse alates 18. veebruarist 2026.

Käesolev määrus ei piira määruses (EL) nr 833/2014 sätestatud veeldatud maagaasiga seotud keelu kohaldamist, mida kohaldatakse ja järgitakse olenemata käesoleva määruse sätetest.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 26. jaanuar 2026

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
president	*eesistuja*
R. METSOLA	M. RAOUNA

I LISA

Maagaasi käsitlevate riiklike mitmekesistamiskavade vorm

See vorm on ette nähtud riigiasutustele, kes koostavad artiklis 9 sätestatud mitmekesistamiskava. Kava peab hõlmama järgmist:

Üldine teave

Kava ettevalmistamise eest vastutav asutus	
Gaasisüsteemi kirjeldus. Siin tuleb kirjeldada: i) gaasinõudlust; ii) tarnejaotust, milles on arvesse võetud sõltuvus Venemaa tarnetest.	

Peamine teave Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava maagaasi impordi kohta liikmesriiki

Iga üksiku lepingu viitenumber samal kujul, nagu importija on selle edastanud pädevatele asutustele ja komisjonile	
Asjakohasel juhul Venemaa Föderatsiooni äriühingute või sidusettevõtjate poolt broneeritud LNG terminalide teenused	
Liikmesriiki tarnitavad Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava maagaasi lepingulised kogused Lepingu kohased paindlikkusmeetmed ja tarnepunkt (ühenduspunkt, impordi koht, LNG terminal vm.)	

Selliste meetmete kirjeldus, millega asendatakse Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditav maagaas.

Kirjeldus peab hõlmama järgmisi elemente:

Mitmekesistamise võimalused: i) alternatiivsed tarned; ii) alternatiivsed tarneteed; iii) nõudluse koondamine	
Kirjeldada meedet ja selle eesmärke, sealhulgas koguseid, mille import loodetakse järk-järgult lõpetada; mitmeetapilise meetme korral kirjeldada vaheetappe	
Rakendamise ajakava	
Meetmete mõju energiasüsteemile, sealhulgas gaasivoogudele, taristu võimsusele, tariifidele jne.	
Mõju naaberliikmesriikidele	

Tehnilised, lepingulised või regulatiivsed tõkked Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava maagaasi asendamisel

Tehnilised, lepingulised või regulatiivsed tõkked	
Võimalused tõkete ületamiseks ja ajakava	
Kategooria	Mahtude asendamine impordi järkjärguliseks lõpetamiseks [1]
Nõutav teave	Selliste riiklikul tasandil kehtestatud ja kavandatud meetmete kirjeldus, millega asendatakse Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditud ülejäänud maagaasi mahud: i) kogused, mille import kavatsetakse iga meetme abil järk-järgult lõpetada, ii) rakendamise ajakava (algus – lõpp), iii) alternatiivsete tarnete ja tarneteede võimalused
Torugaas	
Veeldatud maagaas (LNG)	

[1] Sellised meetmed võivad sisaldada määruse (EL) 2024/1789 artikli 42 kohast ELi nõudluse koondamise platvormi kasutamist, energiaettevõtjate mitmekesistamispüüdluste toetamise meetmeid, koostööd piirkondlikes rühmades, nagu Kesk- ja Kagu-Euroopa gaasivõrkude ühendamise kõrgetasemeline töörühm, maagaasi impordile elektrifitseerimisega pakutavate alternatiivide tuvastamist, energiatõhususe meetmeid, biogaasi, biometaani ja rohelise vesiniku tootmise hoogustamist, taastuvenergia kasutuselevõttu või nõudluse vabatahtliku vähendamise meetmeid.

II LISA

Riiklike mitmekesistamiskavade vorm nafta puhul

See vorm on ette nähtud riigiasutustele, kes koostavad artikliga 10 ettenähtud üksikasjaliku mitmekesistamiskava. Kava peab hõlmama järgmist:

Üldine teave

Kava ettevalmistamise eest vastutav asutus	
Naftasüsteemi kirjeldus. Siin tuleb kirjeldada: i) naftanõudlust; ii) tarnejaotust, milles on arvesse võetud sõltuvus Venemaa tarnetest.	

Peamine teave Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava nafta (toornafta ja naftatooted) impordi kohta liikmesriiki

Liikmesriiki tarnitavad Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava nafta lepingulised kogused Lepinguliste kohustuste täitmise aegumiskuupäev	
Eri sidusrühmade (müüja, importija ja ostja) andmed	

Selliste meetmete kirjeldus, millega asendatakse Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditav nafta

Kirjeldus peab hõlmama järgmisi elemente:

Mitmekesistamise võimalused: i) alternatiivsed tarned; ii) alternatiivsed tarneteed	
Kirjeldada meedet ja selle eesmärke, sealhulgas koguseid, mille import loodetakse järk-järgult lõpetada; mitmeetapilise meetme korral kirjeldada vaheetappe Riigi tasandil kehtestatud ja kavandatavad meetmed, millega tagatakse, niivõrd kui see on võimalik, Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava nafta läbipaistvus ja jälgitavus, sealhulgas meetmed võimaliku ümbermärgistatud impordi kontrollimiseks	
Rakendamise ajakava	
Meetmete mõju energiasüsteemile, sealhulgas naftavoogudele, taristu võimsusele, tariifidele jne.	
Mõju naaberliikmesriikidele	

Tehnilised, lepingulised või regulatiivsed tõkked Venemaa Föderatsioonist pärit või sealt otse või kaudselt eksporditava nafta asendamisel

Tehnilised, lepingulised või regulatiivsed tõkked	
Võimalused tõkete ületamiseks ja ajakava	